

Ścieżka po żyrdowskim cmentarzu

Opracowała: J. Czapiga

Historia cmentarza

Cmentarz w Żyrardowie nierozzerwalnie związany jest z rozwojem Fabryki Wyrobów Lnianych i powstającej wokół niej osady fabrycznej.

Początkowo przeznaczony dla kadry i robotników fabryki. Administrowanie cmentarza na ponad 13 lat powierzono właścicielom fabryki.

Cmentarz powstał z inicjatywy zarządu fabryki ofiarowanych przez hr. F. Sobańskiego /10 ha i 860 m² /. Plany utworzenia cmentarza są widoczne na mapie z 1871 r. W 1881r. cmentarz poświęcono, a od 1894 roku opiekę nad cmentarzem powierzono parafii Matki Bożej Pocieszenia, która zarządza nim do dnia dzisiejszego.

Na terenie żyrardowskiego cmentarza spoczywają osoby związane z historią miasta i kraju : **Maria Marcellin** – wnuczka **Karola Augusta Dittricha**, właściciela żyrardowskiej fabryki lniarskiej, prezydenci miasta – **J.Procner, J.Wołoszyn, E.Orlik** , powstańcy /B.Sikorski,N.Łabędzki J.Czesławski., żołnierze, działacze życia kulturalnego i społecznego.

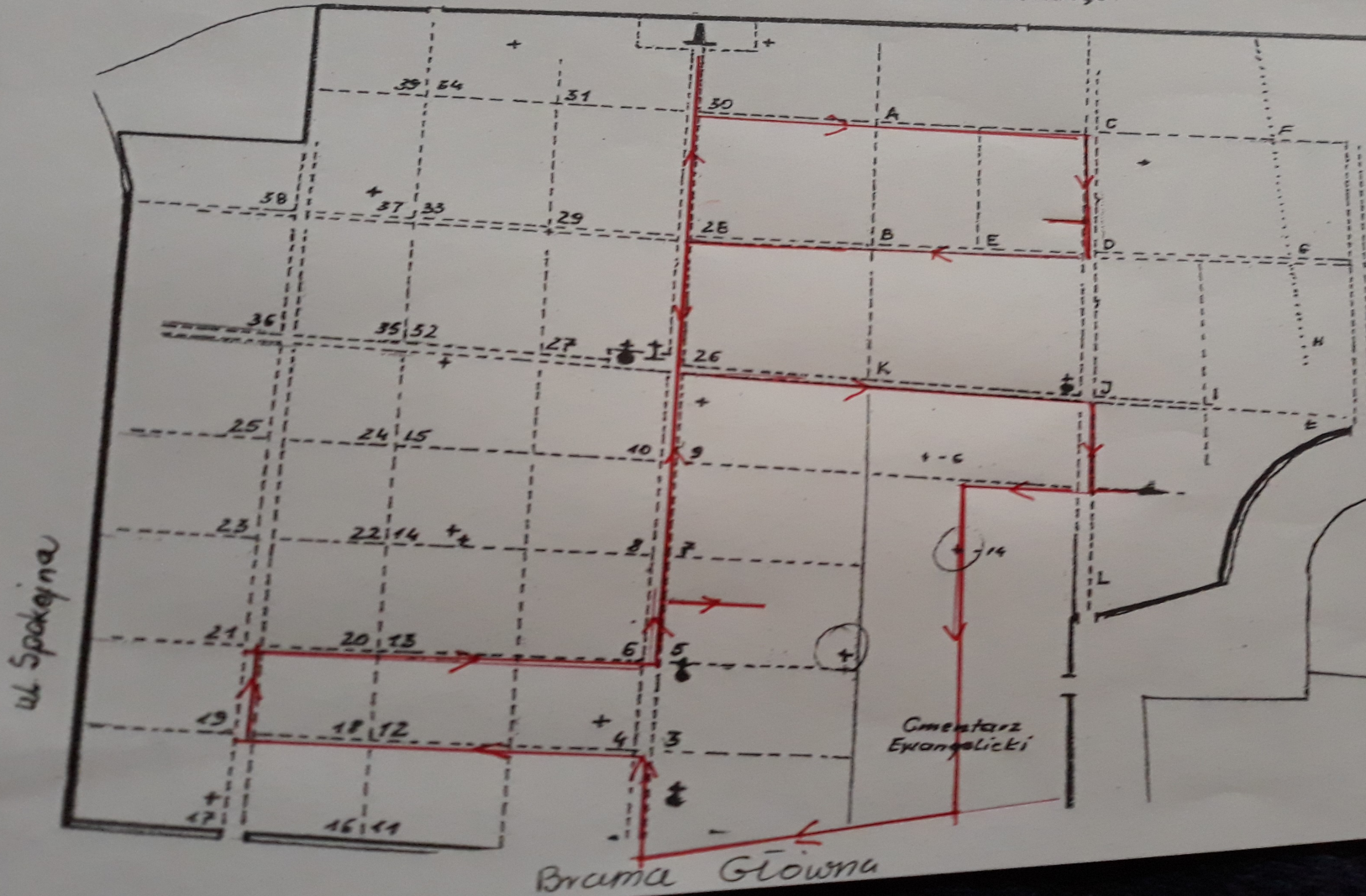
Cmentarz jest świadectwem wielokulturowego XIX wiecznego Żyrardowa, w którym żyli ludzie różnych narodowości i wyznań. Cmentarz katolicki i ewangelicki nie jest trwale oddzielony. Tylko bramy wskazują, że leżą tu ludzie różnych wyznań.

W 1991 roku cmentarz został wpisany do rejestru zabytków.

Z inicjatywy Stowarzyszenia „Fabryka Feniksa” przy współpracy Prezydenta Miasta Żyrardowa od 2007 roku 1 listopada trwa kwesta „Ratujmy naszą historię od zapomnienia”, która ma na celu zbiórkę pieniędzy na odnawianie najstarszych i najcenniejszych nagrobków.

PLAN CMENTARZA

ul. St. Jodłowskiego

**Symboliczny grób Edmunda Orlika Prezydenta Żyrardowa
w latach 1927-1939 zamordowanego na Pawiaku**

***Dr Aleksander Jawurek - lekarz, organizator fabrycznej służby zdrowia
/od 1875/, pionier profilaktyki w walce z chorobami zakaźnymi.***

Kaplica grobowa Wątróbskich

***Józef Wątróbski był kierownikiem farbiarni,
Mikołaj Wątróbski współzałożyciel Towarzystwa Zaliczkowo-Wkładowego
przekształconego w 1921r w Bank Żyrardowski SA***

**Józef Procner pierwszy burmistrz
Żyrardowa/1916/
społecznik, członek chóru „Lira”, Towarzystwa
„Wychowanie”, orędownik powołania muzeum**

**Jakub Wołoszyn ,
Burmistrz Żyrardowa /1917/**

Bronisław Sikorski
weteran powstania styczniowy

Henryk Dąbrowski obrońca Lwowa

***Tadeusz i Zofia Sobolewscy
nauczyciele LO***

***Napoleon Łabędzki
weteran powstania styczniowego***

Kaplica grobowa Chodaków
Andrzej Chodak budowniczy kościoła MBP w Żyrardowie, kawaler Krzyża
Lotaryńskiego
Władysław Chodak- legionista, uczestnik wojny 1920

Jan Rosół
weteran powstania styczniowego, sybirak
działacz SDKPiL

Irena Petasz
współzałożycielka PTTK w Żyrardowie,

*Janina i Walerian Myszyńscy
współzałożyciele PTTK w Żyrardowie*

Edmund Dębski
dyrektor Zakładów Lniarskich w Żyrardowie

Jan Czesławsk
weteran powstania styczniowego

***Głaz poświęcony żołnierzom Armii Krajowej ziemi
zyrardowskiej z Obwodu „Bazant”***

Głaz poświęcony żołnierzom poległym w I wojnie światowej oraz w 1920 roku

Pomnik poświęcony żołnierzom poległym w 1939 roku

Żołnierzom Zgrupowania AK „Kampinos” poległym w bitwie Koło Jaktorowa

Jadwiga i Mieczysław Michalicy
założyciele PTTK w Żyrardowie i pierwsi Prezesi PTTK
/Mieczysław 1962-1976, Jadwiga 1981-1989/,
drużynowa harcerek, żołnierz AK

Kazimierz Werbicki
założyciel Żyrardowskiej Spółdzielni Mieszkaniowej
i Prezes 1958-1990, Prezes PTTK w latach 1976-1981

Maciej Twardowski
dziennikarz, redaktor „Życia Żyrardowa”, kronikarz
Żyrardowa

Zbiorowa mogiła żołnierzy radzieckich poległych w czasie II wojny światowej

Joanna Dickson
pielęgniarkapochodząca z Anglii

**Maria Marcellin
wnuczka Karola Ditricha**

